

EKSKURZIJA V PROVANSO IN LANGUEDOC**Nevenka Cigler**

UDK 910.2(448/449), UDK 914.48/.49

EKSKURZIJA V PROVANSO IN LANGUEDOC**Nevenka Cigler**, Tončka Dežmana 6, 64000 Kranj, Slovenija

Geografsko ekskurzijo v Provanso in Languedoc smo izvedli kot primer prihodnjega modela ekskurzij za učitelje s tremi značilnostmi: aktivno sodelovanje udeležencev pri izvedbi programa, vključevanje metod terenskega dela v izvedbi programa in navezovanje stikov z ljudmi v obiskani pokrajini.

Geografi z območja Gorenjske smo v prvomajskih počitnicah izpeljali petdnevno ekskurzijo v južno Francijo. Ekskurzija je bila načrtovana v Katalog strokovnega izpopolnjevanja učiteljev, organizacijo pa je prevzela enota Zavoda za šolstvo v Kranju. Zasnovali smo jo kot interdisciplinarno, kajti pokrajino je mogoče celovito spoznati le, če jo proučujemo z različnih zornih kotov. Zato smo geografi

UDC 910.2(448/449), UDC 914.48/.49

EXCURSION TO PROVANCE AND LANGUEDOC**Nevenka Cigler**, Tončka Dežmana 6, 64000 Kranj, Slovenia

Geographical excursion to Provance and Languedoc was realised as an example of excursion with three new elements, which we are going to implement in the future, as they have proved to be very successful so far: the active role of the participants, the field work and establishing contacts with the people and with the educational institutions in the visited region.

to pot prvič povabili s seboj tudi učitelje drugih predmetov (zgodovine, biologije in kemije), še posebej pa učitelje francoskega jezika, ki bi jim bila to lahko priložnost za strokovno izpopolnjevanje jezika, nam pa pomoč pri premagovanju jezikovnih ovir. Žal so učitelji francoščine povsem zatajili. Prevajalsko nalogo je nato odlično opravil Boris Klemenčič, pedagoški svetovalec za francoski jezik. Udeleženci, ki smo

Slika 1: Nekdanja laguna Enserune. Območje leži danes 20 km od obale in je intenzivno obdelano. Njive se žarkasto spuščajo proti središču, od koder je pod zemljo speljan odtok odvečne padavinske vode v morje. Glavni pridelki so vino, žita, beluši, jagode in melone. (Foto: J. Cigler.)

se nekaj učili tega jezika, pa smo dobili vzpodbudo, da bi obnovili in izpopolnili preostalo znanje tega jezika ter ga zopet kmalu uporabili v praksi.

Ekскурzija je bila še po nečem drugačna od prejšnjih: to pot smo želeli vzpodbuditi aktivno sodelovanje čim več učiteljev pri izvedbi programa. Vsi vemo, da je mogoče odnesti iz vsakovrstnega izobraževanja veliko več, če pridemo nanj pripravljeni, da torej o stvari že nekaj vemo. Zato smo na sestanku mesec dni pred ekskurzijo razdelili zainteresiranim udeležencem naloge, povezane s cilji in vsebino ekskurzije. Naloge je bila pripravljena prevzeti kar tretjina udeležencev, ki so nato svoje prispevke predstavili na terenu in jih v pisni obliki razdelili ostalim. Priprava prispevkov je zahtevala študij po tuji literaturi, saj domače za to območje Francije ni. Vsak udeleženec je v avtobusu prejel tudi gradivo s temeljnimi podatki o pokrajini, z zemljevidi in grafičnimi prikazi za boljšo orientacijo v prostoru, kar sem pripravila sama kot vodja ekskurzije.

Območje južne Francije vzhodno od izliva Rone je dokaj redko poseljeno. Na obalnem območju in

v rečnih dolinah živi v povprečju 70 ljudi na km², v goratem zaledju le 20, v gričevnatem Garigues pa 30. Prebivalstvo je zgoščeno v osmih večjih mestih, ki ležijo v ravnini ali v spodnjem toku rek in so bila osnovana na jedrih, ki izvirajo še iz rimskega ali predrimskega obdobja. Montpellier je z 220.000 prebivalci največje in najpomembnejše mesto Languedoca, Nimes ima 130.000 ljudi, Bezier pa 80.000. Mesteca v notranjosti so majhna in štejejo do 5000 prebivalcev. Meščani v Nizkem Languedocu se ukvarjajo s terciarnimi dejavnostmi in z vinogradništvom. Industrija je tu skromno razvita, predvsem gre za predelavo živil ter tekstilne in usnjarske obrate. Večji pomen ima le industrija oblačil, ki je uspela ohraniti dinamičnost s tem, da upošteva pariške modne smernice.

Pred letom 1960 je zaradi gospodarske stagnacije število prebivalcev v teh krajih razen v Montpellierju povsod upadalo. Konkurenca španskih, alžirskih in maroških vin je zmanjšala dohodek v vinogradništvu, zato so se ljudje odseljevali.

Turizem je bil slabo razvit. Nizka peščena in lagunska obala je bila neurejena, turiste in domačine so

Slika 2: Čistilna naprava pri kraju Meze ob severni obali Bassin de Thau. Služi prečiščevanju komunalnih odpadkov mesta, hkrati pa proizvaja tudi plankton, s katerim gojijo ribe. Ob njej je nastal raziskovalni center za ekološke študije, ki se ukvarja s prosvetljevanjem učencev in odraslih. (Foto: J. Cigler.)

Slika 3: Camargue v delti Rona. Močvirno območje med veliko in malo Rono je narodni park, znan po belih konjih in črnem govedu, ki se prosto pase v naravi, ter po rožnatih flamingih. Zahodni del parka je posejan s turističnimi kmetijami, vzhodni del pa je naravni rezervat, kamor smejo le čuvaji in biologi. Slika prikazuje tipično rastlinstvo v delu, kjer so tla slana.

(Foto: J. Cigler.)

odganjali roji komarjev, zato so te kraje za svoje počitnice izbirali le redki gostje. Da bi zaustavili reke turistov, ki so se čez to območje valile v Španijo, so v šestdesetih letih začeli uresničevati načrt pospešenega turističnega razvoja, ki je obsegal tri cilje: razvoj turistične infrastrukture, obogatitev gospodarstva z novimi panogami, ki naj podpirajo turizem, in uravnoteženje turistične razvitosti na celotni obali južne Francije.

Med Azurno obalo in Špansko mejo je v okviru tega načrta nastalo 12 novih turističnih središč z različno vsebino: marine in pripadajoča turistična naselja, središča s športno-rekreativno vsebino in središča z videzom starih obmorskih mestec. Nekatera naselja so gradili popolnoma na novo na območju nekdanjih močvirnatih lagun, druga so naslonili na obstoječe skromne ribiške vasi. Začeli so vzpodbujati ribolov in marikulturo kot dopolnilno dejavnost turizmu. Zgradili so dobre cestne povezave med novimi turističnimi središči (Cap d'Agde, Grand Motte itd.) in obstoječo cestno mrežo v notranjosti, da

bi s tem čim bolj zmanjšali promet ob obali in s tem onesnaževanje. Utrdili in drenirali so močvirnate dele obal, odpravili probleme s komarji, napeljali vodovod ter posadili drevje in zelenje. Okrog 70% sredstev za izvedbo programa so prispevali zasebniki. S tem naj bi turistično ponudbo napravili konkurenčno tisti na Costi Bravi v sosednji Španiji.

Načrt je bil uresničen v letu 1980, ko je območje imelo 100.000 novih turističnih postelj, na novo pa je bilo odprtih tudi 50.000 delovnih mest, od tega 30.000 stalnih. Doseženi turistični promet je bil nad pričakovanji: 4.000.000 nočitev, od tega četrtnina tujih. Dohodek od turizma je to leto presegel tistega od prodaje vina. Nekateri so poimenovali novo turistično območje kar Francoska Florida. S tem so uspeli zavreti upadanje števila prebivalcev in stagnacijo v gospodarstvu.

Izobraževalni **cilji** ekskurzije so bili:

- spoznavanje evropskih pokrajin in njihovih posebnosti z metodami terenskega dela,

Slika 4: Na sliki je kraj Cirque de Mouzeze, po katerem je dobil ime naravni park, ki ima obliko amfiteatra in leži na zunanjem robu Centralnega masiva. Območje meri 260 ha. (Foto: J. Cigler.)

- spoznavanje šolske geografije v drugih evropskih državah ob srečanju s tamkajšnjimi učitelji in profesorji geografije,
- uveljavljanje evropske razsežnosti pri pouku geografije,
- praktični prikaz možnosti izvedbe ekskurzije z aktivnim sodelovanjem udeležencev in uporabo metod terenskega dela.

Med **metodami** pridobivanja novega znanja na ekskurziji smo želeli posebej uveljaviti:

- študij literature,
- orientacijo s pomočjo zemljevidov,
- opazovanje,
- kartiranje kmetijskih kultur in naravnega rasti,
- analizo kamninske zgradbe,
- nabiranje in določanje vzorcev kamnin za šolsko zbirko,
- analizo prsti,
- anketiranje prebivalstva in
- sintezo in poročanje.

Temeljne cilje ekskurzije smo želeli uresničiti s pomočjo proučevanja geografskih značilnosti Pro-

vance in Languedoca: površja, rastja in podnebja, prevladujočih gospodarskih panog in njihovega vpliva na pokrajino ter s spoznavanjem kulturnih in zgodovinskih prvin, ki so povezane z njimi.

O šolstvu, zlasti pa o šolski geografiji v Franciji in izobraževanju za ta poklic., smo se zamislili na Oddelku za geografijo na fakulteti v Montpellieru, kjer smo bili izredno lepo sprejeti. Njihovi univerzitetni profesorji so nam v dveh urah v besedi in sliki predstavili najpomembnejše razvojne trende življenja in gospodarjenja v tem delu Francije. Hkrati so izrazili željo po sodelovanju s Slovenijo. Verjamemo, da smo s tem odprli pot tudi strokovnemu povezovanju med Oddelkom za geografijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, kamor smo po vrnitvi posredovali povabilo, in Univerzo v Montpellieru.

Program:

- sredi, 26. april: vožnja iz Kranja prek Ljubljane in Fernetičev po Padski nižini mimo Verone, Brescia, Cremona, Piacenze, Tortone in Savone v Francijo; postanek v Antibesu za krajši ogled tega turističnega mesteca; prenočevanje v Stes Maries-

Slika 5: Sfinga. V naravnem parku je selektivna erozija v apnencu in dolomitu izoblikovala nenavadne oblike, ki spominjajo na pravljica bitja. (Foto: J. Cigler.)

de-la-Mer v delti reke Rone in pokušnja kulinarčnih morskih specialitet;

- četrtek, 27. april: spoznavanje Camarge, naravnega rezervata v delti Rone (vožnja z džipi po močvirni pokrajini, orientacija, proučevanje značilnega biotopa in analiza prsti); ogled regionalnega središča Montpellier in sprejem na Oddelku za geografijo Univerze Montpellier z geografsko predstavitev tega dela Francije in razgovorom s predstavnikom Oddelka o študijskem programu za učitelje geografije;
- petek, 28. aprila: ogled mesteca Meze ob laguni v Languedocu, orientacija v prostoru; ogled čistilne naprave Lagunage in spoznavanje prizadevanj domačinov za ohranjanje čistega morja ter za gospodarsko izrabo tega objekta z vpeljavo marikulture; Florensac: ogled osnovne šole (college) in razgovor z učitelji o učnem programu geografije in zgodovine; popoldne ogled Oppiduma, ostanka grške naselbine na izstopajoči lokaciji, in kartiranje rabe zemljišč; ogled mesta Beziers, kjer so leta 1204 križarji v bojih proti katarom pomorili meščane; ogled tehničnega spomenika – zapornic na prekopi Du Midi, srednjeveške vodne povezave med Atlantskim oceanom in Sredozemskim morjem, ki jo uporabljajo še danes; degustacija krajevinih vin v eni od kleti v okolici in spoznavanje vinogradništva v tem delu Francije, ki je izrazito usmerjeno v proizvodnjo namiznih vin;
- sobota, 29. april: ogled območja Cirque de Moureze iz apnenca in dolomita, z zanimivimi reliefnimi oblikami, ki so posledica selektivne erozije; terensko delo: določanje količine karbonatov v kamnini in analiza prsti, nabiranje vzorcev za šolsko zbirko, proučevanje značilnosti ekotopa, ki je skoraj brez prsti; popoldne ogled turističnega mestece St. Guilhem-le-Desert v soteski reke Herault in anketiranje prebivalcev o zgodovini kraja, turizmu in varovanju okolja; ob povratku postanek za ogled Hudičevega mostu Pont du Diable in kraške jame Grotte de Clamouse (primerjava z našim krasom);
- nedelja, 30. april: ogled turističnega središča Cap d'Agde ob sredozemski obali, zgrajenega pred 20 let, ugotavljanje njegove geografske lege ter nabiranje in analiza vzorcev vulkanskih kamnin; vrnitev v Provanso; postanek v mestu Arlesu: orientacija, pomen mesta, ogled arene in galerije Reatu; nadaljevanje poti v Les Baux de Proven-

ce; ogled geografsko, zgodovinsko in turistično zanimivega Mrtvega mesta Cite Morte in terensko delo: orientacija, kartiranje rabe zemljišč z razgledne točke.

- ponedeljek, 1. maj: prihod domov v dopoldanskih urah.

Cilje ekskurzije smo skoraj v celoti dosegli. Spodletel nam je le razgovor z učitelji na šoli v Floransacu, kjer je odpadel razgovor o učnih programih in ogled učilnic. Čeprav niso spali v luksuznih hotelih, so bili udeleženci zadovoljni, saj so za malo denarja (35.000 SIT) dobili veliko novega znanja. Izrazili so željo po podobnih študijskih potovanjih. Njihovi referati so pokazali, da jih zanimajo tudi teme, ki jih sicer ne morejo neposredno uporabiti pri puku, a so pomembne za širjenje obzorja in metod spoznavanja. Ena takšnih je bila tudi tista, ki so nam jo pripravili profesorji na fakulteti v Montpelierju.

Z vključevanjem v Evropo se je povečala potreba po povezovanju Slovenije in Slovencev z drugimi deželami in ljudmi. Ne le zato, da mi spoznavamo druge in se primerjamo z njimi, ampak da tudi drugi zvedo za nas in nas s tem priznajo kot partnerje. Za majhno deželo, kakršna je naša, je odpiranje poti v svet na najrazličnejših ravneh nuja. Pri tem lahko vsakdo od nas prispeva po svojih močeh. Nam je to uspelo z ekskurzijo in bomo poskušali s tem nadaljevati tudi v prihodnje.